

Startnotitie Regionaal Opleiden – Samen en Anders – speerpunt VCGZ

Praktijkgestuurd opleiden van de Verpleegkundige Complexe GehandicaptenZorg (VCGZ)

Inleiding

Het stormt in het zorglandschap binnen de Gehandicaptenzorg en in deze deelsector maakt men zich op voor meerdere transities waarbij de organisatie van het werk, de organisatie van leren en de organisatie van innoveren speerpunten van verandering zijn. De continuïteit van de beschikbaarheid van de gehandicaptenzorg staat onder druk en de bewoners/cliënten thuis en of in verblijf merken dit elke dag weer. De wachtduur is opgelopen tot ongekende hoogte en is onverantwoord lang. De landelijke akkoorden (IZA e.d.) vragen om diverse extra inspanningen van de Gehandicaptenzorg. Deze ontwikkelingen maken dat het huidige zorglandschap op tal van onderdelen in beweging is. Bewegingen die vragen om vooral ook samen en anders de zeilen in de regio aan te trekken.

Aanleiding

In lijn met de ontwikkelingen in de ouderenzorg zien we ook binnen de Gehandicaptenzorg een toename van de complexiteit van de zorgvraag. In de medische driehoek 'arts VG – huisarts – Specialist Ouderengeneeskunde' is deze ontwikkeling ook merkbaar in een zich sterk veranderende 'medische' werk- en beroepspraktijk. In zorgzwaarte termen (medische classificatiesystemen) zien we dat deze toename van de complexiteit ook gevolgen heeft voor de aanpalende GZ-functies. Parallel hieraan speelt ook het continuïteitsvraagstuk van de beschikbaarheid van de MGZ-functies. De HA-praktijken ervaren toenemende werkdruk en knelpunten in HA beschikbaarheid neemt toe. De beschikbaarheid van de arts VG staat onder druk en is al sinds meerdere jaren problematisch te noemen. De opleidingscapaciteit is niet toereikend, mede ook omdat de opleidingsplaatsen niet worden in gevuld. In het verlengde daarvan zijn ook de PA/VS-functies nog relatief nieuw in de Gehandicaptenzorg aanwezig waarbij daarnaast ook nog eens een gewenst GHZ-uitstroomprofiel ontbreekt als extra toegevoegde waarde binnen de Gehandicaptenzorg.

Capaciteit

Wanneer we kritisch kijken naar de omvang en samenstelling van de zorgfuncties dan nemen we waar dat er in toenemende mate een groeiende kloof tussen de basiszorg (zorgkundig en verpleegkundig) en de specialistische zorg (medisch) aanwezig lijkt. De verpleegkundige en praktijkondersteuners vullen deze kloof veelal op waar mogelijk als de beschikbaarheid en aanwezigheid van de verpleegkundige capaciteit dit ook toelaten. Vaak zien we ook dat deze kloof de oorzaak is van het ontstaan van taakonzuiverheid. Waarbij de rolopvatting, rolduidelijkheid en rolvastheid van deze zorgprofessionals door elkaar gaan lopen en meer en meer gaan knellen. In de 'medische driehoek' komen taken terecht die eigenlijk thuishoren bij een goed gekwalificeerde verpleegkundige. Waarbij er dan wel sprake moet zijn van benodigde deskundigheid inzake (verpleegkundige) complexe zorg vraagstukken. Om zo niet alleen de verlengde arm van de 'medische driehoek' te kunnen invullen maar vanuit een regiefunctie zoveel als mogelijk taken bij de 'medische driehoek' weg te houden die daar niet direct thuishoren (taakzuiverheid). Het 'gehandicaptenzorgkompas' kan mogelijk uitkomst bieden bij de zoektocht naar de optimale taakverdeling en/of taak(her)schikking. Dit vraagt dan echter wel om een verdere professionalisering en specialisatie van de verpleegkundige functie binnen de gehandicaptenzorg op het niveau van post-HBO verpleegkundig vakmanschap. Met meesterschap in zorgregie op alle niveaus van de zorg-, welzijns- en/of aandacht vraagstukken. En dat vraagt weer om een meer praktijkgestuurde professionalisering van opleiden, leren en ontwikkelen. Waarbij de inhoud, vorm en organisatie van de professionalisering optimaler dan nu is ingericht (doe minder met minder en bereik meer).

Het centrale opleidingsvraagstuk

Op welke wijze kan professionalisering – het leerplan VCGZ – van de verpleegkundige binnen de Gehandicaptenzorg ‘*samen en anders*’ worden vormgegeven zodat regietaken, taakzuiverheid en zorginnovatie binnen de MGZ-functie(familie) optimaal in de werk- en beroepspraktijk vorm en inhoud krijgt voor zorgkundige en/of verpleegkundige functies (en daarmee ook medische functies).

Uitgangspunten

Om vanuit een meer gezamenlijke aanpak (samen) en vernieuwde benadering (anders) invulling te kunnen gaan geven aan het realiseren van oplossingsrichtingen zijn een aantal uitgangspunten geformuleerd op basis van raadplegingen in de praktijk bij de deelnemende zorgpartners. Parallel hieraan zijn ook vergelijkbare initiatieven in andere deelsectoren geraadpleegd. Het leerplan VCGZ heeft als werktitel meekregen: “VCGZ Samen en Anders” met de volgende uitgangspunten:

- De professionalisering – het leerplan VCGZ – dient in het teken te staan van het vergroten van de rolopvatting, rolduidelijkheid en rolvastheid van alle betrokken zorgprofessionals.
- De professionalisering – het leerplan VCGZ – dient volledig praktijkgestuurd te worden vormgegeven waarbij de opleiding, het leren en de ontwikkeling een directe vertaling (transfer) naar de beroeps- en werkpraktijk van de opleiding kennen.
- De professionalisering – het leerplan VCGZ – dient vanuit eigentijdse en toekomstbestendige leerprincipes en EPA’s te zijn ingericht zodat er sprake is van een steilere leercurve, dan nu.
- De professionalisering – het leerplan VCGZ – dient enerzijds te zijn gericht op een post-hbo kwalificering en certificering (CZO) van de zorgkundige en/of verpleegkundige en anderzijds te zijn voorbereid en ingericht als onderlegger voor permanente educatie in de vorm van bij- en scholingsactiviteiten op meerdere zorgkundige en verpleegkundige niveaus.
- De professionalisering – het leerplan VCGZ – moet voorzien zijn van een begeleidingsschil en een train-de-trainer model zodat de continuïteit van deze professionalisering gewaarborgd kan worden. De zorgorganisaties vormen samen het ‘kloppend’ hart van het praktijkleren met modernisering van de begeleidingsschil en professionalisering van de zorgprofessionals tot praktijkdocenten.
- De professionalisering – het leerplan VCGZ – moet evalueerbaar zijn en voorzien van een effectmetings-systematiek waarmee de leer- en presteerimpact kan worden aangetoond. Enerzijds willen we weten of het leerplan ‘werkt’ zoals beoogd en komen de opleidingskandidaten steeds tijdig gecertificeerd beschikbaar. Anderzijds willen we weten of de opleidingskandidaten voldoende bijdragen aan verbetering van de continuïteit van de beschikbaarheid van de MGZ en in bredere zin de Gehandicaptenzorg.
- De professionalisering – het leerplan VCGZ – moet gecombineerd/samen opleiden mogelijk maken aan de hand van een regionaal stageplaatsenplan. Zorgorganisaties moeten veel meer opleidingskandidaten samen en/of gecombineerd kunnen opleiden in de regio.
- De professionalisering – het leerplan VCGZ – moet loopbaanleren faciliteren en een baansprong mogelijk maken waarbij opleidingskandidaten vanuit verschillende zorgkundige en verpleegkundige startersniveaus kunnen instromen (op basis van instroomprofielen), doorstromen (met opleidingsprofielen) en tenslotte gediplomeerd uitstromen (met gecertificeerde en al dan niet maatschappelijk erkende uitstroomprofielen).
- De professionalisering – het leerplan VCGZ – dient actief in te spelen op zorginnovaties en daarbij zorgtechnologie en digitalisering in de werk- en beroepspraktijk als een van de centrale leerlijnen omvatten;

Deze uitgangspunten in deze startnotitie kunnen gezien worden als onderlegger voor het ontwerp en daarmee de beoordelings- en toetsingscriteria voor het leerplan VCGZ Samen en Anders.

Oplossingsrichting(en)

Om te komen tot een samenhangende oplossingsrichting is deze startnotitie opgesteld waarmee alle aspecten rond de totstandkoming van het leerplan VCGZ in samenhang kunnen worden uitgewerkt. Allereerst worden bouwstenen voor praktijkgestuurd opleiden, leren en ontwikkelen uitgewerkt. Vervolgens worden een aantal beleidsdocumenten opgeleverd die regionaal bestuurlijk geaccordeerd dienen te worden als vastgesteld beleidskader voor regionaal opleiden. En er wordt een gedetailleerde routekaart (wekenplanning) opgesteld en vastgesteld waarmee we gefaseerd de totstandkoming van de regionale opleiding VCGZ Samen en Anders – vorm en inhoud geven (t/m de kick-off van de eerste opleidingsgroep VCGZ Samen en Anders).

Startnotitie

Met de startnotitie als onderlegger wordt uitgewerkt welke de bouwstenen zijn voor praktijkgestuurd opleiden, leren en ontwikkelen. De volgende onderdelen zijn daarbij tenminste beschreven, te weten:

- Praktijkgestuurde leerroute - praktijkleercompas op maat voor VCGZ uitgewerkt
- Modulaire aanpak - leermodules VCGZ uitgewerkt in zorgbits en zorgbytes
- Practification - educatieve leerconcept VCGZ uitgewerkt
- Bootcamps - VCGZ leergroep- en/of leerkringbijeenkomsten uitgewerkt
- Complexe zorg VCGZ - VCGZ leerlijn met leermodules vastgesteld/uitgewerkt
- Begeleidingsschil - VCGZ leerlijn met leermodule Begeleiden uitgewerkt
- Train-de-Trainer - VCGZ leerlijn met leermodule Praktijkdocent uitgewerkt
- Leren is werken is leren - VCGZ Learning App ingericht/ingevoerd

Beleidskaders op te leveren documenten

De opleiding VCGZ Samen en Anders vraagt ook om een beleidsmatige inkadering om zo de uitvoering van ‘gecombineerd en/of samen opleiden’ in de regio georganiseerd vorm en inhoud te kunnen geven. De volgende beleidskaders zijn daarbij in beeld:

- Opleidingsvisie VCGZ Samen en Anders
- Opleidingsconvenant VCGZ Samen en Anders
- Opleidingsleerplan VCGZ Samen en Anders
- Opleidingsorganisatie VCGZ Samen en Anders
- Opleidingsaantallen VCG Samen en Anders
- Opleidingsstageplaatsenplan VCGZ Samen en Anders
- Opleidingsprogramma VCGZ Samen en Anders
- Praktijkleerplan VCGZ Samen en Anders
- Begeleidingsschil VCGZ Samen en Anders
- Train-de-Trainer VCGZ Samen en Anders

Het betreft korte en bondige uitwerkingen waarmee richtinggevende beleidskaders beschikbaar komen. Kaders die ook met de zeggenschapsorganen in de zorgorganisaties afgestemd kunnen worden.

Deelnemers

Als onderdeel van het invoeringsplan willen we starten met twee opleidingsgroepen van steeds

16 - 24 kandidaten (met tenminste 2 opleidingsplaatsen per zorgorganisatie per opleidingsgroep beschikbaar). Om tijdig te kunnen beschikken over een deelnemersgroep van zorgkundigen en/of verpleegkundigen die in het najaar van 2023 met de opleiding VCGZ Samen en Anders van start kan gaan wordt voorgesteld om uiterlijk eind aug'23 kandidaten voor te dragen vanuit zorgorganisaties. Het kan daarbij gaan om interne kandidaten of werving van verpleegkundigen met het perspectief voor een post-HBO opleiding VCGZ Samen en Anders.

Routekaart starterstraject

<u>Activiteit</u>	<u>Actie door:</u>	<u>Datum gereed:</u>	<u>Week Nr.:</u>	<u>Bijzonderheden:</u>
Werk- en stappenplan Reg.Opl.	Arne/JanH	03-02-2023	5	Werk- en stappenplan uitgewerkt
Projectinventarisatie	JanH	17-02-2023	7	Projectdocumenten verzameld
Projectdossier VCGZ	Arne/JanH	24-02-2023	8	Projectplan speerpunten geselecteerd
Werknotitie VCGZ	Arne/JanH	03-03-2023	9	Projectplan speerpunt uitgewerkt
Bespreeknotitie VCGZ	Arne/JanH	28-04-2023	17	Bespreeknotitie uitgewerkt
Werkgroep dialoog VCGZ	WG-leden	26-05-2023	21	Werkgroep vragen in beeld
Huidige opleidingssituatie in beeld	WG-leden	02-06-2023	22	Huidige opleidingssituatie uitgewerkt
Werkgroepleden interviews VCGZ	WG-leden	05-06-2023	22/23	Persoonlijke opvattingen in beeld
Dialogsessie leerplan VCGZ	WG-leden	09-06-2023	23	Designsessie leerplan specificaties
Samenwerking met Online Academy	Arne/JanH	16-06-2023	23	Online leermodules (SaltaGroup/NCOI)
Samenwerking met 4Growth.com	Arne/JanH	16-06-2023	23	Gamification/Practification (4Growth)
Startnotitie VCGZ - Leervisie - Praktijkgestuurd leerplan - Leerprogramma	Arne/JanH	16-06-2023	24	Startnotitie uitgewerkt
Beleidskaders VCGZ - Opleidingsconvenant - Stageplaatsenplan - Opleidingsorganisatie - Opleidingskosten	Arne/JanH	23-06-2023	25	Beleidskaders Regionaal Opleiden uitgewerkt (VCGZ/optioneel VS/PA) Opleidingskosten per deelnemer Kostenmodel regionale coördinatiestructuur
Opleidingsbehoefte VCGZ - Deelnemerslijst groep 1 - Deelnemerslijst groep 2	Arne/JanH	30-06-2023	26	Deelnemerslijst VCGZ-groep 1 en VCGZ-groep 2
Leerprogrammering VCGZ - Leermodules - Begeleidingsschil - Train-de-Trainer	Arne/JanH	28-07-2023	30	Leerprogramma (proefsessies)
Informatie- en Communicatieplan	Arne/JanH	01-08-2023	31	Organisatie/deelnemers geïnformeerd
Organisatie Regionaal Opleiden	Arne/JanH	01-09-2023	35	Coördinatiepunt Regionaal Opleiden
Inschrijving deelnemers	Arne/JanH	01-09-2023	35	Formele aanmelding met verplichting
Kick-off bijeenkomst management	Arne/JanH	15-09-2023	37	Toelichting leerprogramma/vragen
Kick-off bijeenkomst deelnemers	Arne/JanH	29-09-2023	39	Toelichting leerprogramma/vragen
Start regionale opleiding VCGZ	Arne/JanH	06-10-2023	40	Start leerprogramma VCGZ
Evalueerbaarheid/effecten VCGZ	Arne/JanH	20-10-2023	42	Evaluatieplan uitgewerkt
Maandevaluatie en feedback	Arne/JanH	27-10-2023	43	Tussenevaluatie uitgevoerd
Maandevaluatie en feedback	Arne/JanH	24-11-2023	46	Tussenevaluatie uitgevoerd
Maandevaluatie en feedback	Arne/JanH	15-12-2023	50	Tussenevaluatie uitgevoerd

Tussentijdse effectmeting VCGZ	Arne/JanH	18-12-2023	50/51	Tussenmeting
Bestuurlijke tussenevaluatie 2023	Arne/JanH	21-12-2023	51	Tussenrapportage